

三味線の歴史

三味線は室町時代に琉球から伝来した三線(蛇皮線)を改造して創られた。古代エジプトではネフェル又はノフルと呼ばれ、胴に皮を張り、棹に三本の弦を張った楽器があった。その後ペルシャ(イラン)にあるセタールという楽器が出来た。イラン語で「セ」は「三」、「タール」は「弦」という意味であり「三弦」ということになる。そして中国「元」の時代に蛇皮を張った三弦が出来、1390年頃この中国の三弦は琉球に入った。当時、中国は「明」の時代で、中国の江南の人々が渡った際に伝わったのであろう。

そしてその百年後、琉球に音楽の天才、「赤犬子」が楽器の改良と多くの名曲を創り、琉球三弦の元を確立した。そして永禄5年(1562)前後、貿易船によって伝わったとみられ、当時の日本では、大阪・堺、九州・博多の二つの貿易港に入った。九州では沙弥仙、須弥山(それぞれしゃみせんと呼んだ)が盲僧によって演奏されたという。

(略)

三味線は「棹」と「胴」の部分からなり、「棹」は上から海老尾(転軫)、棹、それに棹の下は棒状になっていて、胴の内部に挿入した部分の中子(中木)、胴の下に突き出ている部分の中子先からなる。材質は、紅木(こうき)が高級とされ、次に紫檀、欒や桑の木を使用される。棹の長さは二尺六分(62.5cm)で、太さはいろいろあり細棹、中棹、太棹がある。

(略)

棹は持ち歩きに便利のように、「継ぎ棹」といって、「二つ折」や「三つ折」があり、5箇所(5箇所)の継ぎ目のある「六つ折」など珍しい棹もある。なお継ぎ目の無い棹は、「延べ棹」とよばれる。

「胴」は四面の枠が外側に凸形の四角形の箱で、材質は花梨、桑、欒の木作る。胴の枠の上には「胴掛」という蓋状のものを付け、演奏の際に右手の腕を乗せる。「皮」は胴の両面に張り、猫や犬の皮が使用されるが、最近では合成のビニールも使用される。「弦」は、糸とよばれ絹糸を撚り合せて作り、一の糸は太く、二の糸はこれに次ぎ、三の糸は最も細い。糸は蚕からとる絹糸が本来で、滋賀県の伊香具産が有名で、一匹の蚕から出る七本の極細の糸を撚り合せたものを四十本撚り合せ三の糸をつくる。二の糸は三の糸を二つ合わせて撚り、作る。一の糸は三の糸を三本撚り合わせて作る。最近ではナイロン製の糸もある。

「駒」は糸の振動を胴の皮に伝え、三味線の音質を決める大事な部分で、材質は、象牙、水牛角、鯨の骨、竹、紫檀、黒檀などがある。義太夫や地唄は水牛が多く、長唄では象牙が使用される。(略)

Istoria Shamisenului

Shamisenul este o formă modificată a instrumentului sanxian transmis în Japonia din Regatul Ryukyu (în prezent Okinawa) în epoca Muromachi. În Egiptul Antic întâlnim un instrument asemănător numit nofră, format din corp acoperit cu piele și un gât cu trei coarde. Mai târziu, în Persia (Iran) a apărut setarul. În limba iraniană „se” este cuvântul pentru cifra „trei”, iar „tar” se traduce prin „coardă”, împreună însemnând „trei coarde”. În China dinastiei Yuan a fost inventat instrumentul cu trei coarde și corp acoperit cu piele de șarpe care a ajuns prin anul 1390 în Regatul Ryukyu. Importul s-a petrecut în timpul dinastiei Ming ceea ce înseamnă că instrumentul a fost probabil adus de locuitori ai provinciei Jiangnan.

Aproximativ o sută de ani mai târziu Akainko, geniul muzical născut în insulele Ryukyu, a îmbunătățit instrumentul și a compus numeroase piese muzicale creând astfel forma de bază a sanxianului de Ryukyu. De asemenea, în jurul anului al cincilea al erei Eiroku (1562) acesta ar fi fost adus pe vase de comerț în două porturi japoneze, Sakai din regiunea Osaka și Hakata din regiunea Kyushu. În Kyushu se spune că instrumentul a fost denumit shamisen și era utilizat de călugării orbi.

[...]

Shamisenul este compus din „gât” și „corp”, gâtul fiind la rândul său alcătuit din cap, aflat în partea superioară, gâtul propriu-zis și cilindrul din partea inferioară care intră în corp și care are o terminație asemănătoare butonului de vioară. Arțarul este cel mai prețios lemn din care se confecționează shamisenul urmat de santal, stejar și agud. Gâtul măsoară doi shaku și șase fun (62.5 cm), iar grosimea variază, existând trei modele în funcție de grosime: (futosao) shamisen cu gât gros, (chuuzao) mediu și (hosozao) subțire.

[...]

Un avantaj al gâtului shamisenului constă în faptul că acesta se poate plia, existând shamisenuri cu două segmente sau cu trei segmente. În cazuri rare întâlnim și gâturi cu șase segmente. De asemenea, există și shamisenuri cu gât întreg, numit „nobesao”.

Corpul arată ca o cutie rectangulară cu laturile bombate și este confecționată din lemn de trandafir, agud sau ulm japonez. Cadrul acestuia este acoperit cu o apărătoare numită „doukake” pe care se sprijină brațul drept. Pielea care acoperă fața și spatele cutiei este de obicei de câine sau de pisică, însă în ultimul timp aceasta a început să fie uneori înlocuită cu pielea sintetică. Coardele se produc din fire de mătase împletite, iar în ceea ce privește grosimea, prima coardă este cea mai groasă urmată de cea de-a doua, cea mai subțire fiind cea de-a treia. Ikagu din prefectura Shiga este cel mai cunoscut loc de producție a viermilor de mătase folosiți pentru coardele de shamisen. Coarda a treia a shamisenului este rezultatul împletirii a patruzeci de fire de mătase obținute fiecare prin împletirea a șapte fire extrem de subțiri extrase de la un singur vierme. Coarda a doua necesită o cantitate de fire dublă, iar prima coardă de o cantitate triplă de fire față de cea de-a treia. Recent au apărut și coardele de nailon.

Călușul, sau „koma”, este o componentă importantă care transmite vibrația coardelor în cutia de rezonanță, stabilind calitatea sunetului instrumentului. Acesta este realizat din fildeș de elefant, corn de bivol de apă, oase de balenă, bambus, lemn de santal sau de abanos. Pentru stilurile de interpretare gidayu și jiuta se folosește în mare parte ca material cornul de bivol de apă, iar pentru nagauta fildeșul de elefant. [...]